

کارکردهای فرهنگی - اجتماعی عید نوروز

نوروز یکی از اعیاد، سنت‌های اجتماعی و رویدادهای فرهنگی مهمی است که ریشه‌ای دیرینه در عهد باستان دارد و همزمان با نخستین روز به تخت‌نشین جمشیدشاه که از پادشاهان عصر پیشدادی در تاریخ است به‌عنوان روز نو نامگذاری شده است ...

نوروز یکی از اعیاد، سنت‌های اجتماعی و رویدادهای فرهنگی مهمی است که ریشه‌ای دیرینه در عهد باستان دارد و همزمان با نخستین روز به تخت‌نشین جمشیدشاه که از پادشاهان عصر پیشدادی در تاریخ است به‌عنوان روز نو نامگذاری شده است

و آغاز این مناسک و مراسم سنتی و فرهنگی در اولین روز فصل بهار میمون و مبارک انگاشته شده است که در واقع رسمیت نوروز با فصل شکوفه‌ها و گل‌ها آغاز می‌گردد.

این آیین مبارک، سنت زیبا و میراث معنوی و فرهنگی بجا مانده از نیاکان و اجداد ما از سوی تمامی اقوام و نژادهای گوناگون ایران و کشورهای همسایه به بهترین وجه گرمی داشته می‌شود و بدون تردید بسیاری از مناسک و آموزه‌های فرهنگی عید نوروز با آموزه‌های دینی، اخلاقی و فضیلت‌های انسانی ما انطباق و هماهنگی دارد و با ارزش‌ها و هنجارهای دینی و اسلامی ما همسو می‌باشد. عید نوروز از جمله سنت‌ها و مراسمی است که گستره جغرافیایی آن مرزهای بین‌المللی را در نوردیده است و علاوه بر ایران در کشورهای نظیر: افغانستان، تاجیکستان، ترکمنستان، آذربایجان بخشی از هندوستان و قزاقستان با برپایی جشن‌ها و مراسم گوناگون عید نوروز را بسیار با شکوه برگزار می‌نمایند.

سنت زیبا و میراث معنوی و فرهنگی بجا مانده از نیاکان و اجداد ما از سوی تمامی اقوام و نژادهای گوناگون ایران و کشورهای همسایه به بهترین وجه گرمی داشته می‌شود
در این مقاله برآنیم تا کارکردهای اجتماعی فرهنگی و روان‌شناختی عید نوروز را مورد کنکاش و مطالعه قرار دهیم.

عید نوروز باستانی که ریشه در سنت‌های اجتماعی و فرهنگی ما دارد به‌عنوان میراث معنوی و فرهنگی نیاکان ما دارای کارکردهای بسیار مفید، مثبت و سازنده‌ای می‌باشد و از این رو به عید نوروز به‌عنوان یک سنت فرهنگی اجتماعی می‌توان از سه منظر و دیدگاه نگاه کرد که عبارتند از :

الف) رویکرد جامعه‌شناختی

ب) رویکرد مردم‌شناختی

ج) رویکرد روان‌شناختی

الف) رویکرد جامعه‌شناختی

نگاه جامعه‌شناسان به مراسم، سنت‌ها و پدیده‌های اجتماعی در واقع نگاهی کارکرد گرایانه است که این سنت‌ها وظیفه و کارکرد مفید و مثبتی را برای مردم و جامعه به‌همراه دارند:

مهم‌ترین کارکردهای جامعه‌شناختی نوروز عبارتند از:

1) ایجاد، تقویت ، حفظ روح جمعی.

2) ایجاد، تقویت، توسعه و حفظ روابط اجتماعی بین بستگان، دوستان، آشنایان و همسایگان.

3) ایجاد، تقویت، حفظ و گسترش انسجام فرهنگی، همبستگی قومی - اجتماعی و وفاق ملی .

4) ایجاد ، تقویت و حفظ روح مشترک فرهنگی جامعه .

5) ایجاد ؛ تقویت حس همگرایی بین کشورهایی که فرهنگ و تمدن مشترکی نظیر عید نوروز را با ما دارند.

6) ایجاد حس جامعه‌پذیری در فرزندان خانواده‌ها از طریق فراگیری ارزش‌ها، هنجارها و آیین‌های اجتماعی و فرهنگی .

7) ایجاد و تقویت آموزه‌ها و رفتارهای اخلاقی و انسانی و فضیلت‌های اجتماعی که با آموزه‌های دینی و اسلامی ما انطباق و هماهنگی دارد.

8) ایجاد حس تعلقات اجتماعی و فرهنگی بین نسل‌های مختلف اجتماعی

9) نهادینه شدن سنت‌های اجتماعی در میان فرزندان خانواده‌ها و نسل‌های مختلف اجتماعی.

10) حفظ اصالت و هویت ملی و فرهنگی ریشه‌دار و تاریخی .

11) ایجاد فضای شاد و فرح‌انگیز در جامعه و افزایش فضای نشاط و شادابی در جامعه و خانواده.

ب) رویکرد مردم شناختی:

1) حفظ و تقویت آیین‌های باستانی و سنت‌های فرهنگی .

2) حفظ و صیانت از مناسک فرهنگی و اجتماعی تأثیرگذار.

3) احیاء، حفظ و انتقال آیین‌ها و سنت‌های فرهنگی - اجتماعی از سوی نسل‌های قدیم به نسل‌های جدید.

4) نکوداشت و ارج نهادن به سنت‌ها و مراسم و مناسک دیرینه فرهنگی.

5) انتقال و گسترش میراث معنوی به نسل‌های جدید.

6) ایجاد و گسترش فرهنگ‌پذیری.

7) احیاء مراسم و سنت‌های اجتماعی نوروزی در میان اقوام و نژادهای گوناگون ایرانی و غیر ایرانی که مراسم نوروز را برپا می‌دارند.

8) حفظ و صیانت از سفره هفت‌سین به‌عنوان نماد فرهنگی خاص نوروز که یادگار نیاکان ماست.

9) ایجاد و تقویت حس مناسک گرایی در میان نسل‌ها و اقوام مختلف اجتماعی.

ج) رویکرد روان‌شناختی:

1) ایجاد و تقویت روحیه شادی و نشاط از طریق برقراری ارتباطات اجتماعی.

2) زیبایی و نوشدن طبیعت که همانا فصل رویش و شکوفایی گل‌ها و سبزه‌هاست بدون تردید وقوع چنین رویداد مبارک و خجسته در ایجاد و تلطیف روحی انسان‌ها بسیار تأثیرگذار و مهم می‌باشد.

3) حضور در جمع بستگان و دوستان و آگاهی از احوالات یکدیگر، در دل کردن با آنان خود باعث تخلیه روحی، فراموشی غم و اندوه و در نتیجه ایجاد روحیه و شادی را در فرد فراهم می‌کند.

4) انجام رفتارها و کنش‌های اجتماعی بسیار زیبا و پسندیده نظیر: هدیه‌دادن و هدیه گرفتن به‌ویژه برای کودکان و نوجوانان خود باعث ایجاد و تقویت روحیه شادی و شادابی و طراوت را فراهم می‌نماید.

5) فراهم شدن فرصتی مناسب برای سفر که این امر نیز به ایجاد و افزایش روحیه شادی‌آفرین و انرژی بخش منجر می‌گردد.

6) حضور در طبیعت و نگاه به زیبایی و بالندگی و شورندگی گل‌ها، شکوفه‌ها و گیاهان نیز باعث لذت بصری و این امر سبب ایجاد و افزایش روحیه شادی‌بخش در فرد می‌گردد.

7) سرشت خاکی آفرینش انسان چنان است که همزمان با نوشدن و جوانی طبیعت و رویش گل‌ها و سبزه‌ها انسان نیز در وجود خود احساس سرخوشی، طراوت، شادابی و نشاط می‌نماید.

*دانشجوی دکترای شرق‌شناسی